

دانشکده بهداشت
قالب نگارش طرح درس ترمی

عنوان درس: برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط

مخاطبان: دانشجویان ترم اول دکترای تخصصی مهندسی بهداشت محیط
تعداد واحد: 2 نظری
ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر: چهارشنبه‌ها 10-12
زمان ارائه درس: ساعت 8 لغایت 10 چهارشنبه‌ها هر هفته نیمسال اول سال تحصیلی 1399-1400
مدرس: دکتر مقداد پیرصاحب دکترای تخصصی مهندسی بهداشت محیط، دکتر علی الماسی دکترای تخصصی مهندسی بهداشت محیط
درس و پیش نیاز: ندارد

هدف کلی درس:

انتظار می‌رود، فراگیران پس از گذراندن دوره آموزشی بتوانند:

- معضلات و مسائل مهم بهداشت محیط کشور و مناطق مختلف جغرافیایی را شناسایی و از دیدگاه مدیریتی تحلیل نمایند.
- اثرات مثبت و منفی برنامه‌های توسعه، در ابعاد مختلف زیست محیطی را مشخص و تحلیل نمایند.
- برای کنترل و رفع معضلات مهم بهداشت محیط در سطوح مختلف منطقه‌ای و ملی بر اساس نگرش علمی نظام‌گرا (سیستمی) و با رعایت اصول و موازین هماهنگی‌های درون بخشی، برنامه‌ریزی نمایند.
- تجارب کشورهای مختلف را در طراحی و اجرای برنامه‌های بهداشت محیط از دیدگاه مدیریتی، نقد و تحلیل کنند.
- عملکرد برنامه‌های کلان و کشوری بهداشت محیط را ضمن مقایسه با استانداردهای از پیش تعیین شده، ارزشیابی نموده و میزان اثربخشی و کارایی برنامه را مشخص و تحلیل نمایند.

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

هدف کلی جلسه اول:

- 1- آرایه هدف کلی درس و طرح درس
- 2- مروری بر برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط در سطح جهانی و کشوری

اهداف ویژه جلسه اول:

در پایان دانشجوی قادر باشد:

- 1- هدف کلی درس را توضیح دهد.
- 2- اجزای طرح درس را توضیح دهد.
- 3- تاریخچه برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط در سطح جهانی را بیان نماید.
- 4- تاریخچه برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط در سطح کشوری را بیان نماید.
- 5- چشم‌انداز برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط در سطح جهانی را بیان نماید.
- 6- چشم‌انداز برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط در سطح کشوری را بیان نماید.
- 7- موانع و مشکلات برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط در سطح جهانی و کشوری را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه دوم:

آشنایی با وظایف سازمان‌های بین‌المللی و کشوری درگیر در برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط

اهداف ویژه جلسه دوم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- وظایف سازمان‌های کشوری درگیر در برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط از جمله وزارت بهداشت، وزارت نیرو، وزات کشور، وزارت نفت، سازمان حفاظت محیط زیست. و... را توضیح دهد.
- 2- وظایف سازمان‌های بین‌المللی درگیر در برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط از جمله سازمان جهانی بهداشت، دفتر توسعه محیط زیست سازمان ملل، تغییرات اقلیمی سازمان ملل و... را توضیح دهد.
- 3- وظایف سازمان‌های منطقه‌ای درگیر در برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط از جمله دفتر مدیریت منطقه‌ای سازمان جهانی بهداشت و... را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه سوم:

آشنایی با تعاریف، مفاهیم و کلیات و اصول برنامه‌ریزی و انواع آن

اهداف ویژه جلسه سوم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- برنامه‌ریزی را از دیدگاه‌های مختلف تعریف کند.
- 2- مفاهیم مرتبط با برنامه‌ریزی را توضیح دهد.
- 3- مراحل برنامه‌ریزی را شرح دهد.
- 4- تاریخچه برنامه‌ریزی و سیر تکامل برنامه‌ریزی را توضیح دهد.
- 5- انواع برنامه و برنامه‌ریزی را شرح دهد.
- 6- مفاهیم و ضرورت برنامه‌ریزی بلند مدت و کوتاه مدت را بطور کامل توضیح دهد.
- 7- اهداف و انواع هدف و سلسله مراتب اهداف را شرح دهد.

هدف کلی جلسه چهارم:

آشنایی با انواع برنامه‌ها و روشهای برنامه‌ریزی

اهداف ویژه جلسه چهارم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- انواع برنامه‌ها از بعد زمان، جامعیت و تمرکز را فرا گیرد.
- 2- تعریف مدیریت و برنامه‌ریزی استراتژیک را بداند.
- 3- مراحل تدوین برنامه استراتژیک را بداند.
- 4- اجزای برنامه عملیاتی را بشناسد.
- 5- تفاوت برنامه استراتژیک با برنامه عملیاتی را بداند.
- 6- تنظیم جدول برنامه عملیاتی را فرا گیرد.

هدف کلی جلسه پنجم:

شناخت و تحلیل وضعیت موجود، فرصت‌ها، تهدیدها، نقاط قوت و ضعف و برنامه‌ریزی استراتژیک

اهداف ویژه جلسه پنجم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- روش‌های برنامه‌ریزی استراتژیک PEST و SWOT را بشناسد.
- 2- نحوه جمع‌آوری اطلاعات جهت شناسایی محیط داخلی و خارجی را شرح دهد.
- 3- روش تنظیم ماتریس SWOT را شرح دهد.

- 4- چگونگی فرموله کردن استراتژیها را بر اساس SWOT شرح دهد.
- 5- ماتریس اولویت بندی استراتژیها را ترسیم کند.
- 6- نحوه تنظیم جدول برنامه عملیاتی را برای اجرای استراتژی توضیح دهد.

هدف کلی جلسه ششم:

آشنایی با پایش، کنترل و فرآیندهای مداخله و مکانیسمهای مختلف کنترل

اهداف ویژه جلسه ششم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- مفهوم کنترل، ارزشیابی، ارزیابی و پایش را شرح دهد.
- 2- مراحل کنترل را توضیح دهد.
- 3- انواع کنترل از بعد زمان اجرا را توضیح داده و دلایل و اهمیت آنرا ذکر کند.
- 4- نقاط استراتژیک پروژه را نام برده و نحوه کنترل آنها را شرح دهد.
- 5- چگونگی انجام فرآیند مداخلات را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه هفتم:

طراحی پروژه ها و طرح های تفصیلی عملیاتی (آشنایی با تدوین و اجرایی نمودن یک برنامه به روش عملی)

اهداف ویژه جلسه هفتم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- کار عملی تدوین برنامه ریزی را با اجرای یک پروژه فرضی انجام دهد.

هدف کلی جلسه هشتم:

آشنایی با مفهوم هزینه اثربخشی، هزینه کارایی، هزینه فایده و فاکتورهای موثر بر آن

اهداف ویژه جلسه هشتم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- اثر بخشی را تعریف کند (Effectiveness) و مثال هایی از آنرا در سازمانهای مختلف عنوان کند.
- 2- کارایی را تعریف کند. (Efficiency) و مثال هایی از آنرا در سازمانهای مختلف عنوان کند.
- 3- هزینه-فایده، هزینه - کارایی و هزینه - اثربخشی را شرح دهد.
- 4- فاکتورهای مورد بررسی در تحلیل هزینه - فایده را نام ببرد.
- 5- نحوه تحلیل هزینه - فایده را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه نهم:

آشنایی با تحلیل هزینه - اثربخشی، هزینه - کارایی و هزینه - فایده

اهداف ویژه جلسه نهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- فاکتورهای مورد بررسی در تحلیل هزینه - اثربخشی را نام ببرد.
- 2- تحلیل هزینه - اثربخشی را توضیح دهد.
- 3- فاکتورهای مورد بررسی در تحلیل هزینه - کارایی را نام ببرد.
- 4- تحلیل هزینه - کارایی را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه دهم:

آشنایی با مفهوم آموختن از طریق تجربه و روشهای آن

اهداف ویژه جلسه دهم:

در پایان دانشجو قادر باشد :

- 1- مفهوم آموختن از طریق تجربه را توضیح دهد.
- 2- مفاهیم (L.F.E) Learning From Experience را توضیح دهد:
- 3- روش Bench Marking و مراحل انجام آنرا توضیح دهد.
- 4- نحوه تحلیل یافته های Bench Marking را توضیح دهد.

هدف کلی جلسه یازدهم:

تحلیل و تبیین سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط

اهداف ویژه جلسه یازدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط بیان کند.
- 2- نحوه ی تحلیل و تبیین سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط (آب، فاضلاب، هوا، غذا و.....) توضیح دهد.
- 3- نحوه تحلیل و تبیین سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط (آب، فاضلاب، هوا، غذا و.....) کوتاه مدت توضیح دهد.
- 4- نحوه تحلیل و تبیین سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط (آب، فاضلاب، هوا، غذا و.....) میان مدت بیان کند.
- 5- نحوه تحلیل و تبیین سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط (آب، فاضلاب، هوا، غذا و.....) بلند مدت بیان نماید.
- 6- مبانی سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط (آب، فاضلاب، هوا، غذا و.....) شرح دهد،
- 7- موانع اجرایی سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط (آب، فاضلاب، هوا، غذا و.....) لیست نماید.
- 8- راهکار های مرتفع نمودن موانع اجرایی سیاست های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط (آب، فاضلاب، هوا، غذا و.....) بیان نماید.

هدف کلی جلسه دوازدهم:

برنامه های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

اهداف ویژه جلسه دوازدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- برنامه های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران توضیح دهد.
- 2- برنامه ریزی جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بیان کند.
- 3- نحوه ی ارزشیابی برنامه های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ارائه نماید.
- 4- مبانی برنامه های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر اقتصاد مقاومتی را توضیح دهد.
- 5- ضریب "جینی" و ارتباط آن با برنامه های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را بیان کند.

6- موانع پیشرفت برنامه‌های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را لیست نماید.

7- عوامل موثر در پیشرفت برنامه‌های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران را بیان کند.

هدف کلی جلسه سیزدهم:

شناسایی معضلات و مسائل مهم بهداشت محیط کشور و مناطق مختلف جغرافیایی و آرایه دیدگاه مدیریتی تحلیل

اهداف ویژه جلسه سیزدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- معضلات و مسائل مهم بهداشت مناطق جغرافیایی مختلف کشور را بیان نماید.
- 2- مهمترین معضلات و مسائل مهم بهداشت کشور را توضیح دهد.
- 3- معضلات و مسائل مهم بهداشت مناطق جغرافیایی مختلف کشور را تحلیل مدیریت نماید.
- 4- مهمترین معضلات و مسائل مهم بهداشت کشور را تحلیل مدیریت نماید

هدف کلی جلسه چهاردهم:

تعیین اثرات مثبت و منفی برنامه‌های توسعه، در ابعاد مختلف زیست محیطی را و تحلیل آن‌ها

اهداف ویژه جلسه چهاردهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- اثرات مثبت و منفی برنامه‌های توسعه در ابعاد مختلف زیست محیطی را بیان نماید.
- 2- اثرات مثبت و منفی برنامه‌های توسعه در ابعاد مختلف زیست محیطی را تحلیل نماید.
- 3- راهکارهای کاهش تقلیل اثرات مثبت و منفی برنامه‌های توسعه در ابعاد مختلف زیست محیطی را بیان نماید.

هدف کلی جلسه پانزدهم:

تجارب کشورهای مختلف در طراحی و اجرای برنامه‌های بهداشت محیط از دیدگاه مدیریتی و نقد و تحلیل آن‌ها

اهداف ویژه جلسه پانزدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

- 1- تجارب کشورهای مختلف در طراحی و اجرای برنامه‌های بهداشت محیط کشورهای مختلف در حال توسعه را بیان نماید.
- 2- تجارب کشورهای مختلف در طراحی و اجرای برنامه‌های بهداشت محیط کشورهای مختلف توسعه یافته را بیان نماید.
- 3- نقاط قوت و ضعف طراحی و اجرای برنامه‌های بهداشت محیط کشورهای مختلف در حال توسعه را تحلیل نماید.
- 4- نقاط قوت و ضعف طراحی و اجرای برنامه‌های بهداشت محیط کشورهای مختلف توسعه یافته را تحلیل نماید.

هدف کلی جلسه شانزدهم:

مقایسه عملکرد برنامه‌های کلان و کشوری بهداشت محیط با استانداردهای از پیش تعیین شده، ارزشیابی برنامه‌ها و تعیین و تحلیل میزان اثربخشی و کارایی برنامه‌ها

اهداف ویژه جلسه شانزدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

1- عملکرد برنامه‌های کلان و کشوری بهداشت محیط را با استانداردهای جهانی مقایسه نماید.

2- برنامه‌های کلان و کشوری بهداشت محیط ارزشیابی نماید.

3- میزان اثربخشی و کارایی برنامه‌های بهداشت محیط کشوری را تعیین و تحلیل نماید.

هدف کلی جلسه هفدهم:

ارایه یک برنامه مفهومی کلان در زمینه‌های مختلف بهداشت محیط

اهداف ویژه جلسه هفدهم:

در پایان دانشجو قادر باشد:

1- یک برنامه مفهومی کلان در زمینه‌های مختلف بهداشت محیط کشور را ارایه نماید.

منابع:

1. استیفن رایبیز. مبانی مدیریت. ترجمه محمد اعرابی و همکاران- تهران. دفتر پژوهش‌های فرهنگی. چاپ دوم 1382.

2. برنارد هوراک. برنامه‌ریزی استراتژیک و مراقبت‌های بهداشتی. ترجمه ابوالفتح لامعی. تهران موسسه آیه. چاپ اول 1382.

3. R . P Mohanty & R.R Lakhe, " Total Quality Management ". Jaico Book, Second Impressio – 2002.

1- دکتر سید جمال الدین طیبی، برنامه‌ریزی استراتژیک

دیوید ، کتاب مدیریت استراتژیک

منابع:

نام و امضای مدرس: دکتر مقداد پیرصاحب **نام و امضای مدیر گروه:** دکتر هیوا حسینی **نام و امضای**

مسئول EDO دانشکده: دکتر رویا صفری

تاریخ ارسال: 99/6/31

تاریخ تحویل: 99/6/31

جدول زمانبندی درس: برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط

روز و ساعت جلسه: ساعت 8 لغایت 10 روزهای چهارشنبه‌ها

مدرس	موضوع هر جلسه	تاریخ	جلسه
دکتر پیرصاحب	ارایه هدف کلی درس و طرح درس مروری بر برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط در سطح جهانی و کشوری	99/6/19	1

دکتر پیرصاحب	آشنایی با وظایف سازمان‌های بین‌المللی و کشوری درگیر در برنامه‌ریزی و مدیریت بهداشت محیط	99/6/26	2
دکتر پیرصاحب	آشنایی با تعاریف، مفاهیم و کلیات اصول برنامه‌ریزی و انواع آن	99/7/2	3
دکتر الماسی	آشنایی با انواع برنامه‌ها و روشهای برنامه‌ریزی	99/7/9	4
دکتر الماسی	شناخت و تحلیل وضعیت موجود، فرصت‌ها، تهدیدها، نقاط قوت و ضعف و برنامه‌ریزی استراتژیک	99/7/23	5
دکتر الماسی	آشنایی با پایش، کنترل و فرآیندهای مداخله و مکانیسمهای مختلف کنترل	99/7/30	6
دکتر الماسی	طراحی پروژه‌ها و طرح‌های تفصیلی عملیاتی (آشنایی با تدوین و اجرایی نمودن یک برنامه به روش عملی)	99/8/7	7
دکتر الماسی	آشنایی با مفهوم هزینه اثربخشی، هزینه کارآیی، هزینه فایده و فاکتورهای موثر بر آن	99/8/14	8
دکتر الماسی	آشنایی با تحلیل هزینه-اثربخشی، هزینه-کارآیی و هزینه-فایده	99/8/21	9
دکتر الماسی	آشنایی با مفهوم آموختن از طریق تجربه و روشهای آن	99/8/28	10
دکتر پیرصاحب	تحلیل و تبیین سیاست‌های کلی و کلان کشوری بهداشت محیط	99/9/5	11
دکتر الماسی	برنامه‌های جامع توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	99/9/12	12
دکتر پیرصاحب	شناسایی معضلات و مسائل مهم بهداشت محیط کشور و مناطق مختلف جغرافیایی و ارزیابی دیدگاه مدیریتی تحلیل	99/9/19	13
دکتر پیرصاحب	تعیین اثرات مثبت و منفی برنامه‌های توسعه، در ابعاد مختلف زیست محیطی را و تحلیل آنها	99/9/26	14
دکتر پیرصاحب	تجارب کشورهای مختلف در طراحی و اجرای برنامه‌های بهداشت	99/9/30	15

	محیط از دیدگاه مدیریتی و نقد و تحلیل آن‌ها	(جبرانی)	
دکتر پیرصاحب	مقایسه عملکرد برنامه‌های کلان و کشوری بهداشت محیط با استانداردهای از پیش تعیین شده، ارزشیابی برنامه‌ها و تعیین و تحلیل میزان اثربخشی و کارایی برنامه‌ها	99/10/3	16
دکتر پیرصاحب	ارایه یک برنامه مفهومی کلان در زمینه‌های مختلف بهداشت محیط	99/10/10	17